

BRUKS- ANVISNINGEN

NR 27 – DECEMBER 2015

Medlemsblad från Åkers Hembygdsförening

www.akershembygd.se

"Skönheten och odjuret" av Gösta Geerd 1959, olja på pannå, 45x53 cm.

Trollbilder från Åkersskogarna

Läs om Harry Lindblads spännande möte med Åkerskonstnären Gösta Geerd och hur han hittade sina magiska landskap där trollen kom att husera.

Åkers Lucia Lovisa Thorsén i mitten med tärnorna. FOTO: CHRISTER STÅHL

Lovisa blir Åkers Lucia 2015

Trots ett segt intresse för Lucia-firande bland ungdomar har äntligen årets Lucia utsetts av hembygdsföreningen.

Åkers Lucia 2015 är Lovisa Thorsén. Hon är bosatt i Åkers styckebruk och går i nionde klass på Åkerskolan. I sitt följe har Lucia åtta tärnor och en Staffan stalledräng.

Åkers Hembygdsförening tackar med mycket värme Lucia och hennes följe för att de även detta år skänker Åkersborna ljus och skönsång, trots trenden att denna tradition inte längre är så attraktiv.

Ann-Britt Rojek

Då kan du se Lucia

9 december

Glöggafton i Motstugan kl. 20.30. Kaffe med dopp, lotterier, luciatåg och underhållning av Lövsångarna.

13 december

Luciatåg och kröning i Åkers kyrka kl. 18.00.

Vad är det här för nåt?

Hjälp oss att identifiera nya prylyfynd som donerats till hembygdsföreningens museum.

FOTO: PER HELLGREN

Kerstin Wallin i Strängnäs har donerat det här tång/gripliknande föremålet som tillhört hennes far. Verktuget har ingen märkning av något slag. Längden är 28 cm, plattans bredd vid hålet är 4,3 cm och plattans längd är 12,5 cm.

Den här rostiga yxan är en gåva av **Torbjörn Boström** från Åkers styckebruk som han hittat på gamla järnvägslinjen mot Eskilstuna. Själva yxan ser i och för sig inte ut att vara gammal som gatan, men vad kan den ha använts till? Och vad är det för litet hack på yxbladets undersida? Hela yxan är cirka 34 cm lång.

På besök hos trollkungen

Gösta Geerd föddes 1907 i Åker och var mest känd för sina illustrationer av bland annat troll i bokserien *Min skattkammare*. Han studerade vid Tekniska skolan och Carl Wilhelmsons målarskola och anställdes senare vid Turizkoncernens avdelning, Sagokonst. Han målade fantasifulla sagomotiv, ibland surrealistiska. I Åker finns flera av hans verk; väggmosaik vid skolans entré, glaskonst och väggmålningar i Folkets Hus och Åkers kommunvapen i mosaik i idrottshallen. Han avled 1982. Här får vi stifta bekantskap med ett av Geerds urmotiv, den sagolika naturen, hämtad från hans barndoms Åkersskogar.

Vid ett besök hos konstnären Gösta Geerd 1974 i hans ateljé Trollhagen i Grundbro kom han att berätta att han var född i Kantorsgården vid Åkers kyrka 1907 och att fadern, Vilhelm Geerd var lärare vid kyrkskolan och kantor i församlingen.

En gång när Gösta var 10-12 år cyklade han till Magsjötorp i Länna för att hälsa på bekanta till familjen. Han fick stränga förmaningar att inte vara borta för länge, utan komma hem innan det blev mörkt.

Det var en lång väg att trampa för en ung grabb och mycket kunde hända på dåliga vägar förbi Åker via Ulva, Klockartorp, Kalkbro, Björklida och Salvarstorp fram till Magsjötorp i Länna, men allt gick bra. Han var där några timmar, fick god mat och dryck innan det var dags att vända åter till föräldrarna.

På återvägen tog han en annan väg närmare Magsjöns strand nedanför Lerudden. Han kom då att passera en kolare som satt och vaktade sin mila. Det här var ju spännande så han stannade för att höra kolaren berätta om kolning och han visade sin koja som han bodde i. Där fanns en "ugn" uppmurad av gråsten för matlagning och lite värme och en brits av granris för lite vila. Efter någon timme sa Gösta att han var tvungen att cykla hem så inte föräldrarna behövde vara oroliga.

– Ja, sa kolarn, det är väl inte så farligt. Jag tycker du ska följa med ut i båten och vittja några nät för att få lite fisk till kvällen. Det lät ju spännande. Gösta följde med och fick se flera fina abborrar i näten som kolaren tog med upp till kojans där han rensade, saltade och bakade in fiskarna i lera. La sen hela paketen på glöden i kojans. Mycket nytt för en pojke som inte

Gösta Geerds kakelkonstverk "Vågen" finns på ena kortväggen i Åkersbadet. Kakelsättning 1964.

varit med om något liknande. Glömde alla förmaningar om att komma hem medan det var ljust. Efter en stund tog kolarn paketen från glöden, knackade på den nu brända leran som sprack och där låg dom "grillade" fiskarna, vita och fina i var sin halva.

Men lagom som det var dags att smaka på det spännande, dyker en skugga upp i skymningen.

– Det var pappa, sa Gösta. Tur att det var så mörkt så jag inte såg hur arg han var. Kolarn försökte lugna ner pappa och sa att det var han som lurat mig kvar. Något annat val än att följa med pappa hem fanns inte, en väg som blev lång. Men, en spännande dag hade det varit för en yngling som fick uppleva lite av kolar-livet.

En berättelse från en tid som kunde vara spännande och lever i minnet för mig efter mer än 40 år. Efter Göstas berättelse talade vi om hans tavlor med trollmotiv. Jag undrar om det var från naturen runt Marvikarna som han hämtade inspiration till sina trolltavlor.

– Det är många som tror det, med det är faktiskt Magsjön, sa Gösta.

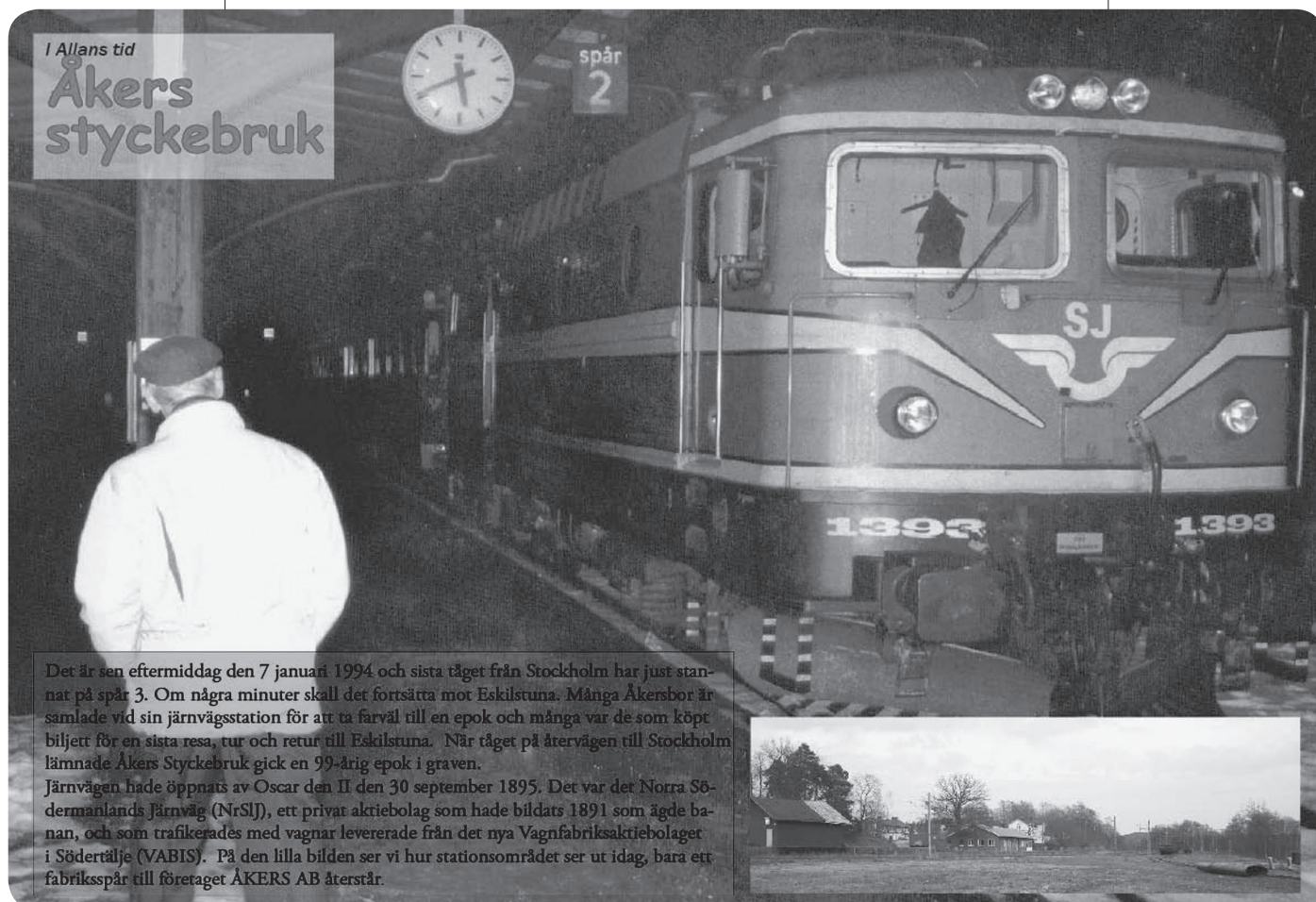
Nedtecknat från minnet i februari 2014.

Harry Lindblad

ÖGONBLICK I ÅKER

I Allans tid

Åkers styckebruk

Det är sen eftermiddag den 7 januari 1994 och sista tåget från Stockholm har just stannat på spår 3. Om några minuter skall det fortsätta mot Eskilstuna. Många Åkersbor är samlade vid sin järnvägsstation för att ta farväl till en epok och många var de som köpt biljett för en sista resa, tur och retur till Eskilstuna. När tåget på återvägen till Stockholm lämnade Åkers Styckebruk gick en 99-årig epok i graven.

Järnvägen hade öppnats av Oscar den II den 30 september 1895. Det var det Norra Södermanlands Järnväg (NrSJ), ett privat aktiebolag som hade bildats 1891 som ägde banan, och som trafikerades med vagnar levererade från det nya Vagnfabriksaktiebolaget i Södertälje (VABIS). På den lilla bilden ser vi hur stationsområdet ser ut idag, bara ett fabrikksspår till företaget ÅKERS AB återstår.

Det är sen eftermiddag den 7 januari 1994 och sista tåget från Stockholm har just stannat på spår 3. Om några minuter ska det fortsätta mot Eskilstuna. Många Åkersbor är samlade vid sin järnvägsstation för att ta farväl till en epok och många var de som köpt biljett för en sista resa, tur och retur till Eskilstuna. När tåget på återvägen till Stockholm lämnade Åkers Styckebruk gick en 99-årig epok i graven. Järnvägen öppnades av kung Oscar II den 30 september 1895 och i dag återstår enbart ett fabrikksspår till Styckebrukets verkstad.

Var med och berika Bruksanvisningen!

Har du bilder och texter om Åker som kan vara intressanta för andra?

Skicka gärna in dem och dela med er av nostalgin!

Bruksanvisningens redaktionsråd består av:

Sten Hellgren; sten.hellgren@home.se

Tomas Larsson; larssont@willis.com

Ylva Binder; ylva.binder@yahoo.com

Ordförande har ordet

■ Ylva Binder

Som tredje generationen Åkersbortörs jag säga att vi här i Åker ofta klagar lite att här händer ju ingenting. Vi är ju den delen av kommunen som glömdes bort.

Nu sticker jag ut hakan lite och säger – här händer ju massor. Vi måste bara engagera oss lite mer och vara mer positiva för de fina sakerna runt omkring oss.

Teatern med Siw Malmqvist och Sven Wollter gick mig rätt in i hjärtat. Siw spelade rollen som ordförande i hembygdsföreningen och hade härliga förslag på bättre rekrytering av nya medlemmar i vårt vackra Folkets Hus.

Vårt hårt arbetande Revygång går inte av för hackor heller. Har sett dem träna i månader och lägga ned en passion och tid som heter duga för att underhålla oss Åkersbor.

Tackar även som företagare att Yvonne

Ryding och Tommy Ekman hittade hit för att stödja Pink Your Drink-galan som var öppen för alla som bor här i Åker. Vi lyckades samla in 52 000 kronor för att stödja kampen mot bröstcancer.

Nu stundas fina juletider och Hembygdsföreningen står för både Luciafirande i partnerskap med kyrkan och stämningsfull glöggafon. Ni finner oss även på Julmarknad den 28 November klockan 10-14 framför gamla stationen där vi kommer sälja vår bok *Ögonblick i Åker*, nya almanackan och presentera oss för nya medlemmar.

Nu hoppas vi få se er på kröningen i kyrkan eller i Motstugan med ett glas glögg i handen. Det är ju faktiskt i Åker allting händer och sker med en brinnande passion och kärlek för vår fina bruksort.

Hembygdsföreningen önskar er alla God Jul och Gott Nytt År. ■

- Bruksnotiser -

Stånggångsleden röjs till nästa år

Leden, som förvaltas av hembygdsföreningen, går från Hjulhuset vid Göksjön via Bredsjönäs gruva och fram till Mossjön och är cirka 5 km lång. Till våren ska den röjas och hjälp till det arbetet sökes nu. Ny ansvarig för leden är Pelle Johansson (070-5358743). Terrängen där leden går är lätt och stigen har gul markering.

Under 2016 firar Åkers hembygdsförening 30 år, Södermanlands hembygdsförbund blir 85 år och Sveriges hembygdsförbund firar 100 år.

Åkers hembygdsförenings styrelse tackar alla medlemmar för all hjälp under det gångna året och önskar ett gott nytt år, men först och främst en riktigt

GOD JUL!

Det händer under vintern i Åkers hembygdsförening

9/12 Traditionell Glöggaffon

Vi ses som vanligt i Motstugan kl 19.00. Entréavgift 50 kr/person. Glögg, kaffe med dopp, lotterier, luciatåg samt ytterligare någon underhållande programpunkt.

13/12 Åkers Lucia

Luciatåg och kröning av Åkers Lucia 2015 kl 18.00 i Åkers kyrka. Åkers Lucia arrangeras nu för 3:e året i rad

av Hembygdsföreningen med hjälp av Åker-Länna församling.

Styrelsen önskar alla medlemmar en fantastisk och skön vinter.

Välkomna!

OBS! Vi reserverar oss för eventuella ändringar.

Find us on:
facebook®